

ابزار نرخ ارز غیر رسمی

- نام پژوهش: بازار نرخ ارز غیر رسمی | تهیه شده: واحد پژوهش و بررسی های اقتصادی
- انتشارات: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
- تاریخ انتشار: مهر ماه ۱۴۰۰
- صاحب امتیاز: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان
- تهیه کننده: میثم حداد
- ناظر علمی: دکتر زهرا زمانی - دکتر مصطفی مبینی دهکردی

● مقدمه

نرخ ارز و نوسانات آن یکی از عمده مسائل بخش خارجی یک اقتصاد می‌باشد. در قراردادهای و مبادلات بین‌المللی توانایی در پیش‌بینی صحیح نرخ‌های ارز می‌تواند ریسک ناشی از نوسانات ارز را کاهش دهد. اما با توجه به عوامل مختلف اقتصادی و تصمیمات سیاسی نمی‌توان همیشه آینده روشنی از نرخ ارز را پیش‌بینی کرد. فعالان اقتصادی به دنبال ثبات نرخ ارز هستند و هیچ فعال اقتصادی از افزایش ناگهانی نرخ ارز، بهره نمی‌برد.

در این میان، یکی از عوامل مهم در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در حوزه صادرات، ثبات نرخ ارز و اجتناب از نوسانات و شوک‌های ارزی در اقتصاد است و این در حالی است که متأسفانه در چند سال گذشته، کشور با روند افزایشی نرخ ارز مواجه بوده است. در حالی که در سال ۱۴۰۰، احتمال کاهش نرخ ارز، برای فعالان اقتصادی و صادرکنندگان دغدغه ایجاد کرده و پیش‌بینی آینده را برای آن‌ها سخت نموده است.

با توجه به ارزیابی و درآمد صادراتی فعالیت‌های مختلف صنعتی، نحوه اثرگذاری تغییرات نرخ ارز بر این فعالیت‌ها متفاوت است. در برخی از صنایع، افزایش نرخ ارز منجر به افزایش هزینه مواد اولیه وارداتی و یا تولیدی آن‌ها شده و در برخی دیگر جهش نرخ ارز منجر به کسب منفعت آنی گردیده

است. لذا بررسی میزان آسیب‌پذیری فعالیت‌های صنعتی از تغییرات نرخ ارز با توجه به نسبت ارزش مواد اولیه وارداتی به ارزش افزوده در رشته فعالیت‌های مختلف حائز اهمیت است.

نرخ ارز تحت تأثیر عواملی چون عرضه پول اقتصاد داخلی و خارجی، سطح تولید داخلی و خارجی، عامل تراز پرداخت‌ها، بازدهی دارایی‌های جایگزین، شوک‌های پولی و حقیقی و بحث انتظارات است. انتظارات تورمی در واقع انتظارات از تحولات آتی اقتصاد است. مهم نیست که مردم درست فکر کنند یا نه بلکه پیش‌بینی آن‌ها دارای اهمیت است. وقتی مشاهده می‌شود یک شایعه، یک دروغ، یک افشاجری، یک تاریخ مذاکره یا یک تحول سیاسی به شدت بازارهای مالی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، این موارد گواهی بر اثرگذاری انتظارات تورمی است. وقتی فضای اقتصاد کلان به شدت بی‌ثبات باشد کوچک‌ترین شوک در زمان جاری، در تصویر ذهنی مردم به‌عنوان یک اتفاق بزرگ در آینده تفسیر می‌شود.

بر اساس الگوهای نظری اقتصادی، نرخ ارز می‌تواند بر مبنای عوامل مختلف سه روند بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت داشته باشد. نرخ ارز به‌طور هم‌زمان تحت تأثیر عوامل ساختاری بلندمدت (متغیرهای بنیادی)، نوسانات میان‌مدت (به علت وجود شوک‌های غیرقابل‌انتظار که باعث انحراف

نرخ ارز تحت
تأثیر عواملی چون
عرضه پول اقتصاد
داخلی و خارجی،
سطح تولید داخلی
و خارجی، عامل
تراز پرداخت‌ها،
بازدهی دارایی‌های
جایگزین،
شوک‌های پولی
و حقیقی و بحث
انتظارات است.
انتظارات تورمی
در واقع انتظارات
از تحولات آتی
اقتصاد است.

به محض تهیه مواد اولیه با افزایش قیمتی که قیمت پایه کالاها را بالا برده است مواجه می‌شود و بخش زیادی از آن سود را از دست می‌دهد.

بر همین اساس است که صادرکننده می‌خواهد نرخ ارز ثبات داشته و روند افزایش نرخ ارز متناسب با تورم و روند کاهش هم متناسب با شرایط متغیرهای اقتصادی باشد و از نرخ دستوری ارز اجتناب شود، چراکه کاهش ناگهانی نرخ ارز به هر دلیلی می‌تواند تولید را به شدت غیرقابل‌توجهی و صادرات را زمین‌گیر کند.

همچنین کاهش تصنعی نرخ ارز می‌تواند به خروج سرمایه و ورود بسیاری از افراد به حوزه خرید ملک در کشورهای پیرامونی منجر شده و افزایش قاچاق به کشور را به علت ارزان‌تر بودن کالاهای خارجی، دامن می‌زند. به همین دلیل هر فعال اقتصادی با کاهش ناگهانی نرخ ارز مخالفت می‌کند؛ اما این بدین معنا نیست که با تقویت ارزش پول ملی مخالف باشد چراکه در انتها، همه دارایی و ثروت یک تولیدکننده یا صادرکننده بر اساس ریال است و مسلماً با تقویت پول ملی قدرت خرید هر ایرانی افزایش می‌یابد و کسی که دارایی بیشتری دارد، سود بیشتری هم با تقویت پول ملی می‌برد.

با توجه به مواردی که از ابتدای مقدمه در مورد نرخ ارز به آن اشاره شد و همچنین معایب نوسانات در این بازار، لذا بررسی و پیش‌بینی این بازار می‌تواند از نظر اقتصاددانان و فعالان اقتصادی حائز اهمیت باشد.

در ادامه ابتدا در بخش دوم نظرات اقتصاددانان و فعالان اقتصادی در پیش‌بینی نرخ ارز بیان می‌شود و سپس به جمع بندی نظرات و تحلیل بنیادی در این بازار پرداخته می‌شود. در بخش سوم به تحلیل تکنیکال بازار ارز آزاد پرداخته می‌شود و پیش‌بینی نرخ ارز با توجه به گذشته این بازار ارائه می‌شود.

• پیش‌بینی نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ بر اساس نظریات برخی از اقتصاددانان و فعالان اقتصادی

در اکثر مواقع افرادی که با متغیرهای اقتصادی بیشتر سروکار دارند و از آن متغیرها چه در پژوهش‌های علمی و چه در فعالیت‌های اقتصادی، استفاده می‌کنند، دارای توانایی تجزیه و تحلیل بنیادی هستند و می‌توانند عوامل تاثیرگذار بر یک متغیر مهم اقتصادی مانند نرخ ارز را بهتر شناسایی و اثرات آن را پیش‌بینی کنند.

لذا در این بخش از نظرات برخی از اقتصاددانان و فعالان اقتصادی برای تحلیل بنیادی نرخ ارز در بازار آزاد و پیش‌بینی هرچه دقیق‌تر این بازار استفاده شده‌است.

نرخ ارز از روند بلندمدت می‌شود) و عوامل سفته‌بازی کوتاه‌مدت قرار گرفته و مقدار آن تعیین می‌شود. یک سطح و یا یک مسیر تعادلی وجود دارد که نرخ ارز در بلندمدت بدان میل می‌کند. این مسیر تعادلی بلندمدت می‌تواند از طریق روش برابری قدرت خرید و یا ملاحظات مربوط به تعادل خارجی به دست آید. اگر عوامل بلندمدت مهم فرض شود، در این صورت نرخ ارز اسمی در طی زمان معادل اختلاف بین نرخ‌های تورم داخلی و خارجی تعدیل می‌شود. از طرف دیگر اگر ملاحظات مربوط به تعادل خارجی عامل مهم تلقی شود، نرخ ارز در طی زمان در جهت تحقق این هدف در بلندمدت تغییر می‌کند. بنابراین تأثیر عوامل بنیادی به‌گونه‌ای است که طی زمان جهت نرخ ارز را به سمت مسیر بلندمدت هدایت خواهد نمود. باید توجه داشت که اگر شوک‌های پولی و یا حقیقی در میان‌مدت افزایش یابد می‌تواند باعث انحراف هرچه بیشتر نرخ ارز از مسیر تعادلی بلندمدت خود گردد.

از طرف دیگر در کوتاه‌مدت نیز عوامل سفته‌بازی می‌تواند باعث دور شدن نرخ ارز از مسیر تعادلی گردد چراکه نحوه تشکیل انتظارات عاملان اقتصادی در بازار ارز دارای اهمیت بسیار بوده و این امر می‌تواند با ایجاد رفتار جهشی، نرخ ارز را برای مدتی از مسیر تعیین‌شده توسط عوامل بنیادی اقتصاد دور سازد. در این رابطه نقش اطلاعات جدید و رخداد‌های غیرقابل‌انتظار قیمت سرمایه را در بازارهای مالی همچون نرخ ارز به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد.

جدای از تحلیل‌های اقتصاد سیاسی که فاکتورهای سیاسی در آن دخیل هستند، ضعف حمل‌ونقل، مشکلات موجود در زیرساخت‌های بندری، گمرکات، بسته‌بندی و پایین بودن راندمان تولید در کشور، کاملاً مشهود است که برای رفع آن، نیاز به ایجاد زیرساخت‌های تجاری کاملاً احساس می‌شود؛ به‌نحوی که حتی اگر بسترهای سیاسی نیز فراهم شده و مشکلاتی مانند FATF و تحریم‌ها نیز حل شوند؛ اما زیرساخت‌های لازم ایجاد نشده و بر روی تکمیل آن‌ها سرمایه‌گذاری نشود، به‌طور قطع دستیابی به ثبات نرخ ارز و کاهش و برگشت به کانال‌های زیر ۲۰۰ هزار ریال، رویایی بیشتر نیست. متأسفانه قیمت کالاها در اقتصاد ایران با افزایش نرخ ارز به شدت افزایش می‌یابند که تحت عنوان پدیده عبور نرخ ارز شناخته می‌شود؛ اما در مورد کاهش به این شکل نیست که دلیل آن چسبندگی قیمت‌هاست؛ حتی کالاهایی که ۱۰۰ درصد مواد اولیه و نیروی کار ایرانی دارند، متناسب با ارز گران می‌شوند؛ لذا اگر صادرکننده‌های موجودی کالایی که دارد را هم با افزایش چند برابری نرخ ارز به فروش برساند،

بر اساس الگوهای نظری اقتصادی، نرخ ارز می‌تواند بر مبنای عوامل مختلف سه روند بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت داشته باشد. نرخ ارز به‌طور هم‌زمان تحت تأثیر عوامل ساختاری بلندمدت (متغیرهای بنیادی)، نوسانات میان‌مدت (به علت وجود شوک‌های غیرقابل‌انتظار که باعث انحراف نرخ ارز از روند بلندمدت می‌شود) و عوامل سفته‌بازی کوتاه‌مدت قرار گرفته و مقدار آن تعیین می‌شود.

در مورد چشم‌انداز حرکت صعودی یا نزولی نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ علی‌رغم توجه به قانون بودجه، باید به روندهای سیاسی موجود در کشور و جهان هم توجه شود.

● پیمان مولوی (دبیرکل انجمن اقتصاددانان ایران)

در مورد چشم‌انداز حرکت صعودی یا نزولی نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ علی‌رغم توجه به قانون بودجه، باید به روندهای سیاسی موجود در کشور و جهان هم توجه شود. در این صورت امکان پیش‌بینی دقیق‌تری در قبال نرخ ارز و به طور کلی شرایط تورمی و جهش‌های ارزی خواهیم داشت. متأسفانه اقتصاد کشور درگیر شرایط و تحولات سیاسی است و لذا لازم است تحلیل‌های سیاسی در پیش‌بینی نرخ ارز لحاظ شود. چیزی که برای همه تحلیلگران دارای وضوح بسیار بالاست، روند افزایشی نقدینگی در کشور است که پیامدهای اقتصادی تورمی خاص خود را دارد.

● سید کیمیل طیبی (استاد اقتصاد دانشگاه اصفهان)

با توجه به اینکه مذاکرات برای برگشت آمریکا به برجام در حال انجام است و احتمالاً تحریم‌ها برداشته می‌شود، نرخ ارز در سال جدید بیشتر تحت تاثیر نرخ تورم است یعنی اگر به طور سنتی فرض شود نرخ تورم در دامنه ۲۰ تا ۲۵ درصد باشد، آن موقع انتظار می‌رود در مجموع نرخ ارز در سال جاری مشمول افزایش ۱۰ تا ۲۰ درصدی شود. رشد اقتصادی نیز یکی دیگر از عوامل تاثیرگذار بر نرخ ارز است. چون وقتی رشد اقتصادی مثبت و پایدار باشد زمینه سرمایه‌گذاری، افزایش ظرفیت تولید، رشد اشتغال و بهره‌وری عوامل تولید به وجود می‌آید. تجربه ایران و سایر کشورها نشان می‌دهد وقتی رشد اقتصادی مثبت است ثبات در نرخ ارز وجود داشته و اقتصاد شاهد نوسانات و جهش‌های ارزی

کمتر است. مساله تحریم‌ها و همچنین انتخابات دو موضوعی است که بر روند عملکرد اقتصادی ایران در سال آینده بسیار تاثیرگذار خواهند بود.

● مسعود خوانساری (رئیس اتاق بازرگانی تهران)

جهش قیمت ارز در سال ۱۴۰۰ محتمل است. با توجه به بودجه سال ۱۴۰۰ و پیش‌بینی‌های انجام شده، قیمت ارز در سال آینده جهش خواهد داشت. این امکان وجود دارد که در سال ۱۴۰۰ با توجه به بودجه، تورم بالایی داشته باشیم و مجدداً نرخ ارز افزایش و شاهد افزایش قیمت‌ها باشیم.

● میثم رادپور (کارشناس بازارهای مالی)

نرخ ارز پا به پای نرخ تورم پیش خواهد رفت و دولت توانایی کنترل دستوری قیمت دلار را ندارد.

● وحید شقاقی شهری (رئیس دانشکده اقتصاد دانشگاه خوارزمی)

چشم‌انداز ارز در سال ۱۴۰۰ کاهشی خواهد بود که در این زمینه، سه عامل مهم دخیل هستند که موجبات کاهش قیمت دلار را فراهم خواهند کرد و بر همین اساس احتمال دارد که قیمت دلار در مرز ۲۰۰ هزار ریال قرار بگیرد. عامل اول افزایش میزان صادرات نفت است که طی این چندماه نیز رخ داده و به نظر می‌رسد در آینده نیز میزان رشد صادرات نفت با روند صعودی همراه خواهد شد، عامل دوم مربوط به افزایش صادرات غیر نفتی است و عامل سوم مهار بیماری کرونا و بازگشت رونق به اقتصاد است.

● کاظم یآوری (کارشناس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی)

بهترین تصور برای نرخ دلار در سال ۱۴۰۰ عددی

را از بازار بدهی جمع‌آوری کند. از این‌رو انتظار می‌رود؛ تورمی متناظر با این کسری بودجه رخ دهد. نکته دیگر آنکه برخلاف اظهارنظرهایی که اعتقاد دارد دولت به‌صورت عمدی اجازه داده است قیمت دلار افزایش پیدا کند تا بتواند کشور را اداره کند باید گفت نرخ فعلی با واقعیت‌های اقتصادی کشور همخوانی دارد. بنابراین انتظار این است که در سال ۱۴۰۰ شاهد افزایش قیمت دلار در بازار ارز باشیم. درست است که احتمالاً گشایش‌هایی در روابط خارجی خواهیم داشت و در عین حال این احتمال وجود دارد که امکان دسترسی به منابع ارزی خارج از کشور برقرار شود و حتی صادرات نفت افزایش یابد، ولی به نظر می‌رسد تحریم کنندگان دیگر اجازه نمی‌دهند ایران به منابع خود دسترسی کاملی داشته باشد تا از این طریق بتواند با ارز پاشی قیمت دلار را پایین بیاورد.

● **مرتضی ایمانی راد (فعال اقتصادی و عضو هیئت علمی سازمان مدیریت صنعتی)**
در اثر استقبالی که از رمز ارزها (Cryptocurrency) شده‌است، مقدار فشار روی بازار طلا کم شده است و قیمت آن را در سطح بین‌المللی پایین نگه‌داشته‌است. در حال حاضر موج عجیبی از ایران به سمت خارج از کشور و سرمایه‌گذاری در رمز ارزها در حال حرکت است که این عزیمت به سمت بازارهای بین‌المللی، تقاضا برای دلار را بالا می‌برد ولی چون حجم این انتقال نقدینگی بالا نیست، قیمت دلار را بالا نگه نمی‌دارد و در نتیجه خیلی بعید است که قیمت دلار در سال ۱۴۰۰ نوسانات بالا داشته باشد. و به یک‌باره رشد شش یا هفت هزار تومان را تجربه کند. به نظر می‌رسد کمترین قیمت دلار در سال ۱۴۰۰، ۱۴۰۰ هزار ریال است.

● **بهروز ملکی (تحلیلگر بازارهای مالی و مسکن)**
در خصوص قیمت دلار بر مبنای انطباق با نقدینگی می‌توان به عددی حدود ۲۲ تا ۲۳ هزار تومان رسید؛ اما نرخ بازار با نرخ اقتصادی به دلایل مختلفی می‌تواند متفاوت باشد. در سال ۱۴۰۰ عوامل مختلفی بر نرخ دلار تأثیرگذار است. FATF مساله مهمی است. کشور عملاً هزینه مبادله‌ای بابت قرار گرفتن در لیست سیاه FATF پرداخت می‌کند. برجام و مساله بازگشت ایران و آمریکا و آن خوش‌بینی که به نحوی با انتخاب بایدن در جامعه به وجود آمده بود به‌مرور جای خودش را به واقع‌بینی خواهد داد و خواهیم دید که مشکلات ایران و آمریکا خیلی راحت حل نخواهد شد و البته انتخابات ایران هم که قطعاً تأثیرگذار است. بنابراین با لحاظ همه این موارد اگر بخواهیم درباره تغییرهای اقتصاد کلان و بازارها در سال ۱۴۰۰ صحبت شود یقیناً نرخ رشد اقتصادی مثبت خواهد بود و حتی تحت شرایط خاصی می‌تواند به بالای پنج درصد هم برسد. در مورد تورم احتمال سطح ۳۰ تا ۴۰ درصدی را خواهیم داشت. در مورد قیمت دلار انتظار نمی‌رود جهش

بین ۲۰ تا ۲۵ هزار تومان است.
● **بهاء‌الدین حسینی‌هاشمی (کارشناس امور بانکی)**

نرخ ارز را همواره عرضه و تقاضا و نرخ برابری ارزها تعیین می‌کند. تضعیف یا تقویت پول به نرخ تورم آن بستگی دارد. نرخ تورم در برابر نرخ تورم دلار قرار می‌گیرد؛ مثلاً تورم ۴۰ درصد و تورم آمریکا ۵ درصد است، ۳۵ درصد مابه‌التفاوت این دو در واقع ۳۵ درصد تضعیف ریال در برابر دلار در سال آینده است. اگر شرایط فعلی ماندگار باشد، یعنی تحریم ادامه داشته باشد و منابع ارزی کشور کم باشد، در مقابل تقاضای ارز هم مثل همیشه رو به افزایش برود، ممکن است سال ۱۴۰۰، ریال ۳۰ تا ۳۵ درصد تضعیف شود.
● **اشکان رسولیان (تحلیلگر بازارهای مالی و مسکن)**

اقتصاد ایران در سال ۱۴۰۰ علاوه بر چالش‌های مزمن و عدم تعادل‌های تاریخی با سه نا اطمینانی روبرو است؛ وضعیت کرونا، انتخابات ریاست جمهوری و آینده تحریم‌ها. برخی کارشناسان اعتقاد دارند در کنار تحلیل مسائل کلان اقتصادی باید به این سه عامل نیز توجه کرد. عواملی که بخش زیادی از نا اطمینانی را در سه ماه اول سال تشکیل می‌دهند. در این فضا قیمت دلار به‌عنوان یک شاخص روانی اثرگذار بر سایر بازارها چه وضعیتی دارد. اقتصاد ایران در ده سال گذشته با دوگانگی برجام و تحریم روبرو بوده است. از یک‌طرف تحریم با کاهش صادرات نفت، افزایش کسری بودجه، تورم و جهش قیمت دلار در بازار ارز همراه بوده است و از طرف دیگر برجام با افزایش صادرات نفت ثبات قیمت دلار در بازار ارز کنترل تورم را به همراه داشته است. به بیانی دیگر اگرچه متغیرهای اقتصادی یکی از عوامل اثرگذار بر بازار ارز و سایر بازارها است اما از یک‌طرف تحریم‌ها اثر منفی از طرف دیگر برجام و گشایش‌های سیاسی اثر مثبت داشته است. از این‌رو هرگاه چشم‌انداز تحریم پیش روی اقتصاد ایران بوده، شاهد اوج‌گیری کلی قیمت‌ها بوده‌ایم و هرگاه عادی‌سازی روابط چشم‌انداز روابط سیاسی بوده، شاهد ثبات اقتصادی بوده‌ایم. با این مقدمه می‌توان انتظار داشت که تقویت احتمال بازگشت آمریکا به برجام و رفع تحریم‌ها موجب کاهش انتظارات تورمی و به دنبال آن کاهش شاخص بورس و قیمت دلار در بازار ارز می‌شود.

● **داوود سوری (اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی شریف و موسسه بانکداری ایران)**
در سال ۱۴۰۰ اقتصاد ایران مشخصاً با کسری بودجه زیادی روبرو است و با توجه به این کسری، بعید است که دولت بتواند این منابع

نرخ ارز را همواره عرضه و تقاضا و نرخ برابری ارزها تعیین می‌کند. تضعیف یا تقویت پول به نرخ تورم آن بستگی دارد. نرخ تورم در برابر نرخ تورم دلار قرار می‌گیرد؛ مثلاً تورم ۴۰ درصد و تورم آمریکا ۵ درصد است، ۳۵ مابه‌التفاوت این دو در واقع ۳۵ درصد تضعیف ریال در برابر دلار در سال آینده است.

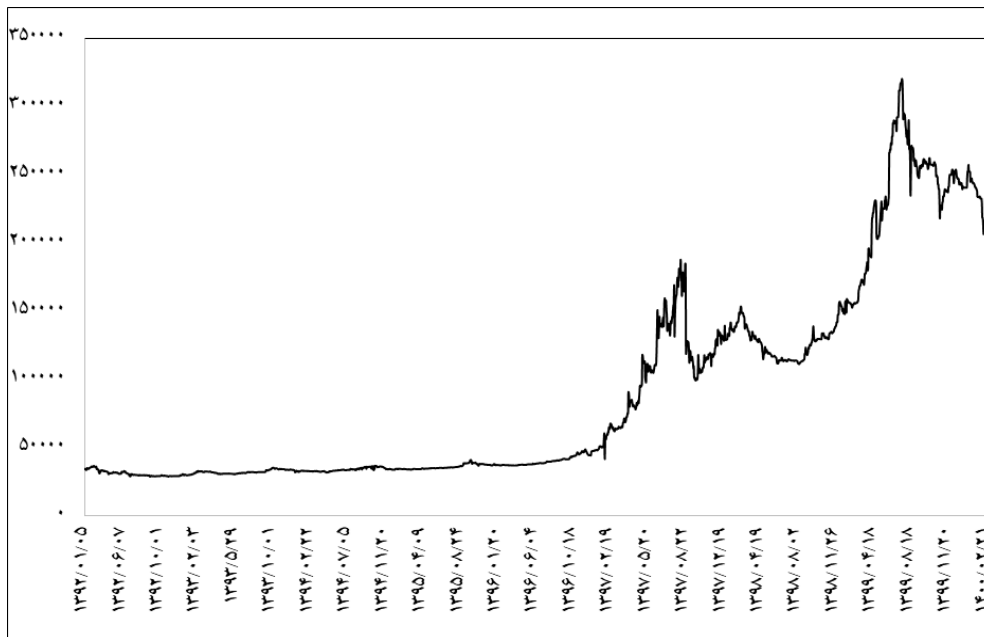

در اوایل سال ۱۳۹۷، بازار ارز تحت تأثیر نا اطمینانی‌های ناشی از انتشار اخبار منفی راجع به خروج آمریکا از برجام و انتظارات منفی شکل گرفته در مورد آن، با افزایش شدید تقاضا روبه‌رو شد. با توجه به شرایط ویژه پدید آمده، هیات وزیران با هدف کاستن از التهابات بازار ارز، طی مصوبه‌ای ضمن اعلام تأمین ارز برای تمامی نیازهای قانونی، تجاری و تولیدی در چارچوب قوانین و مقررات صادرات و واردات و مقررات ارزی کشور از طریق بانک مرکزی، نرخ ارز را به‌طور یکسان برای همه مصارف ارزی بر اساس هر دلار معادل ۴۲ هزار ریال تعیین نمود.

بر اساس دو روش میانگین متحرک ساده (SMA) و میانگین متحرک نمایی (EMA) محاسبه می‌شود.

همان‌طور که در نمودار (۱) مشاهده می‌شود از سال ۱۳۹۲ تا اوایل سال ۱۳۹۷ نرخ ارز در بازار آزاد با نرخ کمتر از ۵۰ هزار ریال قابل‌مبادله بوده است. در اوایل سال ۱۳۹۷، بازار ارز تحت تأثیر نا اطمینانی‌های ناشی از انتشار اخبار منفی راجع به خروج آمریکا از برجام و انتظارات منفی شکل گرفته در مورد آن، با افزایش شدید تقاضا روبه‌رو شد. با توجه به شرایط ویژه پدید آمده، هیات وزیران با هدف کاستن از التهابات بازار ارز، طی مصوبه‌ای ضمن اعلام تأمین ارز برای تمامی نیازهای قانونی، تجاری و تولیدی در چارچوب قوانین و مقررات صادرات و واردات و مقررات ارزی کشور از طریق بانک مرکزی، نرخ ارز را به‌طور یکسان برای همه مصارف ارزی بر اساس هر دلار معادل ۴۲ هزار ریال تعیین نمود.

● نمودار ۱- روند روزانه نرخ ارز آزاد (غیررسمی) طی دوره فروردین ۱۳۹۲ تا اردیبهشت ۱۴۰۰

سیاست مزبور موجب شد بانک مرکزی در مقابل حجم قابل‌ملاحظه‌ای از تقاضای ارز قرار گیرد. با توجه به انحراف نتایج از آنچه مدنظر سیاست‌گذار بود، بانک مرکزی به‌منظور مدیریت تقاضای ارز و جلوگیری از هدر رفتن ذخایر ارزی کشور، در مردادماه ۱۳۹۷ بسته ارزی جدیدی را ارائه نمود که مطابق با آن مقرر شد تخصیص ارز با نرخ رسمی تنها به واردات کالاهای اساسی، ضروری، دارو و ملزومات و تجهیزات پزشکی محدود گردد و ارز موردنیاز برای سایر کالاها از محل صادرات کالاهای غیرنفتی و از طریق بازار ثانویه ارز تأمین شود و نرخ ارز در بازار مزبور نیز بر اساس شرایط عرضه و تقاضا تعیین گردد. در این خصوص، صادرکنندگان کالاهای

عجیب‌وغریبی داشته باشد. تا انتخابات به نظر می‌رسد نرخ دلار بین ۲۰ تا ۳۰ هزار تومان نوسان داشته باشد.

با توجه به نظرات و پیش‌بینی‌های اقتصاددانان و فعالان اقتصادی که در این بخش به آن اشاره شد می‌توان به دو سناریو برای پیش‌بینی نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ با توجه روش تحلیل بنیادی اشاره کرد. سناریو اول: برخی از صاحب‌نظران اقتصادی و فعالان اقتصادی به بازگشت آمریکا به برجام، پیوستن ایران به FATF، رفع تحریم‌ها، افزایش صادرات نفتی و همچنین کاهش انتظارات تورمی معتقد هستند، لذا براین اساس نرخ ارز را در کانال‌های ۱۸۰ هزار ریال تا ۲۰۰ هزار ریال پیش‌بینی می‌کنند. سناریو دوم: بنا به اعتقاد برخی دیگر از صاحب‌نظران اقتصادی و فعالان اقتصادی تغییرات شگرفی در نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ صورت نمی‌گیرد و با بازگشت آمریکا به برجام و افزایش صادرات نفت دولت ارز به بازار

تزریق نمی‌کند و دلار در کانال‌های ۲۵۰ تا ۳۰۰ هزار ریال با نوسانات زیاد باقی می‌ماند.

● بررسی روند نرخ ارز در بازار آزاد (غیررسمی) و محاسبه شاخص‌ها و عملکرد در طی دوره زمانی براساس تحلیل تکنیکال در این بخش ابتدا روند تغییرات نرخ ارز روزانه از اول فروردین‌ماه ۱۳۹۲ تا ۲۶ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس عملکرد نرخ ارز در طول بازه‌های مختلف محاسبه و در ادامه سطوح حمایت و مقاومت در انتهای دوره برآورد می‌شود. در انتهای این بخش، شاخص اندیکاتور

افزایش یافت. در مهرماه سال ۱۳۹۹ به بالاترین نرخ خود در طول دوره مورد مطالعه صعود کرد (۳۱۸ هزار ریال)، که یکی از دلایل آن افزایش قیمت دلار در کشورهای شریک تجاری ایران می‌باشد. از این زمان به بعد روند نزولی خود را با نوسانات هفتگی و ماهانه طی می‌کند که از مهم‌ترین دلایل این روند نزولی می‌توان به باز شدن مرزهای تجاری و افزایش صادرات، کاهش انتظارات تورمی، انتخابات آمریکا و بحث بازگشت آمریکا به برجام اشاره کرد.

یکی از ابزارهایی که در تحلیل تکنیکال به وفور از آن استفاده می‌شود و از آمار و اطلاعات گذشته متغیر مورد نظر (در اینجا نرخ ارز) محاسبه می‌شود، ابزار عملکرد است. عملکرد نرخ ارز در بازه‌های زمانی مختلف شاخصی است که مقدار افزایش یا کاهش نرخ ارز و همچنین درصد افزایش یا کاهش را در طول بازه مورد نظر محاسبه می‌کند. به بیان دیگر با محاسبه این شاخص میزان تغییرات در طول زمان‌های مورد نظر محاسبه شده و فعال اقتصادی با استفاده از این شاخص و مقایسه آن با بازه‌های زمانی دیگر، برای خرید یا فروش تصمیم اتخاذ می‌کند.

در جدول (۱)، عملکرد نرخ ارز در بازه‌های زمانی مختلف محاسبه شده است. با توجه به جدول (۱)، نرخ ارز در بازه‌های یک‌ماهه و شش‌ماهه به ترتیب سیر نزولی ۱۵۰،۷۵۰ و ۳۴۰،۸۶۰ ریال داشته است. عملکرد نرخ ارز در بازه‌های یک هفته، یک سال و سه سال صعودی بوده است که بیشترین عملکرد مربوط به بازه سه سال با افزایش بیش از ۲۶۴ درصد است. یکی از دلایل اصلی افزایش نرخ ارز در بازه یک هفته علی‌رغم کاهش بازه‌های یک‌ماهه و شش‌ماهه، نا اطمینانی از رفع

غیرنفتی مکلف شدند ۹۵ درصد ارز حاصل از صادرات خود را به نرخ توافقی با واردکنندگان، در سامانه نیما عرضه نمایند.

از اوایل سال ۱۳۹۷ روند افزایشی نرخ ارز با شیب تند شروع و تا اواخر آبان ماه سال ۱۳۹۷ (۲۴ آبان) که دولت با تزریق منابع ارزی باعث ریزش ۷۰ هزار ریالی ارز شد، ادامه یافت. این روند کاهشی تا اواخر آذرماه همان سال بیشتر دوام نداشت و سپس سیر صعودی خود را از سر گرفت و تا اواخر اردیبهشت سال ۱۳۹۸ ادامه یافت. بر اساس اطلاعات گردآوری شده نرخ ارز بعد از دو ماه افزایش با شیب ملایم کاهش داشت، سپس با شیب نسبتاً بالا و بی‌سابقه به افزایش خود تا تابستان و پائیز ۱۳۹۹ ادامه داد. به طوری که کشور در سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ با تلاطم‌های ارزی زیادی مواجه بود. در نیمه نخست سال ۱۳۹۸ دلار در دامنه ۱۱۰ هزار ریال تا ۱۲۰ هزار ریال نوسان داشت اما نیمه دوم این سال به دلیل افزایش قیمت بنزین و تنش‌های داخلی حاصل از آن، همچنین تنش‌های موجود در منطقه خاورمیانه و مسائل سیاسی بین ایران و آمریکا دلار تا مرز ۱۵۰ هزار ریال افزایش یافت و هم‌زمان با پاندمی کرونا تا مرز ۱۶۰ هزار ریال نیز پیش رفت.

هرچند در روزهای پایانی سال ۱۳۹۸ دلار به ۱۵۰ هزار ریال کاهش یافت. فصل اول ۱۳۹۹ دلار در نرخ ۱۵۰ هزار ریال نوسان داشت اما در اردیبهشت تا ۱۶۸ هزار ریال افزایش یافت. این در حالی است که در خردادماه نرخ ارز از ۱۷۰ هزار ریال به ۲۰۰ هزار ریال افزایش یافت و در تیرماه نیز روند افزایشی را طی نمود و به ۲۳۰ هزار ریال رسید. در مردادماه دلار به ۲۲۰ هزار ریال کاهش اما در شهریور به بیش از ۲۶۴ هزار ریال

از اوایل سال
۱۳۹۷ روند
افزایشی نرخ ارز
با شیب تند شروع
و تا اواخر آبان
ماه سال ۱۳۹۷
(۲۴ آبان) که
دولت با تزریق
منابع ارزی باعث
ریزش ۷۰ هزار
ریالی ارز شد،
ادامه یافت. این
روند کاهشی تا
اواخر آذرماه همان
سال بیشتر دوام
نداشت و سپس
سیر صعودی خود
را از سر گرفت و تا
اواخر اردیبهشت
سال ۱۳۹۸ ادامه
یافت.

● جدول ۱- عملکرد نرخ ارز در بازار آزاد (غیر رسمی) در بازه‌های مختلف منتهی به ۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۰

بازه	افزایش / کاهش	درصد	زمان محاسبه
یک هفته	۱۶,۸۶۰	۸/۱۳۴۷	۱۴۰۰/۰۲/۱۹
یک ماه	۱۵,۷۵۰	۶/۵۶۶۱	۱۴۰۰/۰۱/۲۶
شش ماه	۳۴,۸۶۰	۱۳/۴۶۰۵	۱۳۹۹/۰۸/۲۶
یک سال	۵۶,۱۲۰	۳۳/۴۰۴۸	۱۳۹۹/۰۲/۲۷
سه سال	۱۶۲,۶۰۰	۲۶۴/۳۰۴۳	۱۳۹۷/۰۲/۲۶

تحریم‌ها و مذاکرات وین است. یکی دیگر از ابزارهایی که در تحلیل تکنیکال از آن استفاده می‌شود سطوح حمایت و مقاومت است. سطوح حمایت و مقاومت یکی از پرکاربردترین اصول و ابزار مورد استفاده در معاملات بازار است. وقتی در بازار قیمت‌ها ابتدا صعود کرده و سپس برگشت یا در آن تصحیحی حاصل شود، بالاترین نقطه یا سطحی که قبل از برگشت قیمت به دست می‌آید، سطح مقاومت نامیده می‌شود. وقتی برگشت یا تصحیح قیمت به سمت پائین تمام شده و قیمت‌ها به طرف بالا بر می‌گردند، پائینترین سطح یا نقطه‌ای که قبل از برگشت قیمت به سمت بالا به دست می‌آید را سطح حمایت نامیده می‌شود. در یک روند نزولی بر عکس این موضوع صحیح می‌باشد. به بیان دیگر، سطح حمایت سطحی است که در آن خریداران کنترل قیمت را به دست گرفته و با خرید روی آن سطح، از ریزش بیشتر قیمت‌ها جلوگیری می‌کنند. سطح مقاومت سطحی است که فروشندگان کنترل قیمت‌ها را به دست گرفته و با فروش‌های خود مانع بالا رفتن بیشتر قیمت‌ها می‌شوند. سطوح مختلف حمایت ۱ و ۲ و ۳ به ترتیب کمترین حمایت از ریزش و سطوح مختلف مقاومت ۱ و ۲ و ۳ به ترتیب بیشترین مقاومت در بالا رفتن سطح قیمت‌ها را دارند. از نقطه پیوت برای معاملات روزانه استفاده می‌کنند و با انجام محاسبه بر روی قیمت‌های روز گذشته حمایت و مقاومت‌های روز آتی را به دست می‌آورند. گاهی از این نقطه برای بازه‌های زمانی بزرگتر مانند هفتگی، ماهانه و یا حتی سالانه استفاده می‌شود.

یافتن روند نزولی و صعودی و تعیین حد ضرر اشاره کرد. در روش کاماریلا قیمت مانند بیشتر سری‌های زمانی، تمایل دارد که به حد متوسط خود برگردد، درست تا نقطه‌ای که از آن بی بهره است. در مقایسه با روش کلاسیک که معامله گران به دنبال سطوح مقاومت ۱ و حمایتی ۱ است، مهمترین سطوح برای تغییر نقطه بهینه کاماریلا، سطوح ۳ و ۴ است. روش دی مارک برای تشخیص پیدایش موقعیت‌های خرید و فروش است. این روش مراحل فرسایش قیمت را مشخص می‌کند که معمولاً در ارتباط با کف و سقف نوسان قیمت است. این روش می‌تواند برای تشخیص زمان بسته شدن زیر سطح مقاومت و همچنین کشف نقاط ورود و خروج در مقیاس روزانه بکار رود.

در جدول (۲)، سطوح حمایت و مقاومت نرخ ارز در بازار آزاد با استفاده از روش‌های مختلف محاسبه شده است. روش‌های سطح حمایت ۱ که کمترین حمایت از ریزش نرخ ارز در بازار را دارد در کانال ۲۲۰ هزار ریال یا در نزدیکی این کانال محاسبه شده‌اند. همچنین در تمامی روش‌ها سطوح ۲ و ۳ حمایت نرخ ارز را در کانال ۲۱۰ هزار ریال برآورد می‌کنند. همه روش‌های سطوح مقاومت سطح مقاومت نرخ ارز را در کانال ۲۲۰ هزار ریال برآورد کرده و نقطه پیوت حدود ۲۲۲ هزار ریال را نشان می‌دهد. بنابراین با تقریب می‌توان کانال ۲۲۰ هزار ریال را با توجه به داده‌های سری زمانی چندماهه نرخ ارز در بازار آزاد در بازه زمانی کوتاه‌مدت پذیرفت. یکی دیگر از ابزارهایی که در تحلیل تکنیکال از آن استفاده می‌شود، اندیکاتورهای میانگین متحرک ساده و نمایی در بازه‌های زمانی مختلف است. اندیکاتورهای میانگین متحرک ساده و میانگین متحرک نمایی

● جدول ۲- سطوح حمایت و مقاومت نرخ ارز در بازار آزاد (غیررسمی) با استفاده از روش‌های مرسوم

حمایت ۳ (S3)	حمایت ۲ (S2)	حمایت ۱ (S1)	نقطه پیوت (PP)	مقاومت ۱ (R1)	مقاومت ۲ (R2)	مقاومت ۳ (R3)
۲۱۴,۸۹۵	۲۰,۱۹۴,۳۲/۵	۲۱,۹۱۴,۶/۶۶	۲۱,۷۸۸,۳/۳۳	۲۱,۹۱۴,۶/۶۶	۲۲,۰۵۷,۹/۱۶	۲۲,۰۵۷,۹/۱۶
۲۰,۱۷۶,۵۲/۵	۲۱,۹۷۴,۵/۲۵	۲۲,۰۱۴,۴/۱۶	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳
۲۱۸,۶۴۵	۲۲,۰۰۵,۷/۶۲	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳	۲۲,۰۱۶,۳/۳۳
۲۰,۲۱۴,۰۲/۵	۲۲,۰۲۸,۹/۶۶	۲۲,۰۲۸,۹/۶۶	۲۲,۰۲۸,۹/۶۶	۲۲,۰۲۸,۹/۶۶	۲۲,۰۲۸,۹/۶۶	۲۲,۰۲۸,۹/۶۶
۲۲۲,۳۹۵	۲۲,۰۱۸,۰۲/۳۷	۲۲,۰۳۲,۹/۱۶	۲۲,۰۳۸,۳/۳۳	۲۲,۰۳۸,۳/۳۳	۲۲,۰۳۸,۳/۳۳	۲۲,۰۳۸,۳/۳۳
۲۰,۲۵۱,۵۲/۵	۲۲,۰۴۹,۴/۷۵	۲۲,۰۴۹,۴/۱۶	۲۲,۰۶۶,۴/۶۶	۲۲,۰۶۶,۴/۶۶	۲۲,۰۶۶,۴/۶۶	۲۲,۰۶۶,۴/۶۶
۲۲۶,۱۴۵	۲۰,۲۸۸,۰۷/۵	۲۲,۰۶۶,۴/۶۶	۲۲,۰۹۱,۳/۳۳	۲۲,۰۹۱,۳/۳۳	۲۲,۰۹۱,۳/۳۳	۲۲,۰۹۱,۳/۳۳

ریال و در بازه ۲۰۰ روزه در کانال‌های ۲۴۰ و ۲۵۰ هزار ریال قرار داشته است.

جمع بندی

با توجه به محاسبات بخش سوم این گزارش و الگو گرفتن از پیش‌بینی‌های اقتصاددانان و فعالان اقتصادی که در بخش دوم ارائه شد، می‌توان سه سناریو برای پیش‌بینی نرخ ارز برای ماه‌های آتی در نظر

دو نوع میانگین متحرک پرطرفدار به شمار می‌آیند. میانگین‌های متحرک به معامله‌گران کمک می‌کنند تا بتوانند روند (یا عدم وجود روند) را در یک بازار شناسایی کنند و هم چنین زمانی که روندی در حال وارونه شدن است، نشانه‌های آن را دریافت کنند. این اندیکاتور قیمت آینده را پیش‌بینی نمی‌کند بلکه مسیر فعلی را مشخص می‌نماید. تحرک و نوسان میانگین‌های متحرک نسبت به قیمت کمتر است چون براساس میانگین قیمت‌های گذشته رسم می‌شوند. پس میانگین‌های متحرک می‌توانند کمک کنند

• جدول ۳- ارزش نرخ ارز در بازار آزاد (غیررسمی) بر اساس اندیکاتورهای میانگین متحرک ساده و نمایی در بازه‌های زمانی مختلف

اندیکاتور	بازه زمانی	ارزش
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۵	۲۱۸,۸۷۲
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۱,۸۶۸,۷/۹۰
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۱۰	۲۱۴,۱۲۳
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۱,۶۳۳,۰/۴۶
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۲۰	۲۰,۲۲۶,۲۳/۵
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۲,۱۱۴,۹/۶۱
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۳۰	۲۲,۸۴۶,۴/۶۶
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۲,۵۵۷,۹/۴۱
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۵۰	۲۳۴,۹۴۱
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۳,۰۸۱,۴/۱۸
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۱۰۰	۲۴,۳۸۱,۹۱/۱
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۳,۷۹۷,۱/۷۷
میانگین متحرک ساده (SMA)	روز ۲۰۰	۲۵,۲۱۴,۱/۶۵
میانگین متحرک نمایی (EMA)		۲۴,۱۶۴,۱/۲۰

گرفت. سناریو اول که از تحلیل بنیادی بنا به اعتقاد برخی از صاحب‌نظران اقتصادی و فعالان اقتصادی و با عنایت به بازگشت آمریکا به برجام، پیوستن ایران به FATF، رفع تحریم‌ها، افزایش صادرات نفتی و همچنین کاهش انتظارات تورمی صورت می‌گیرد، نرخ ارز را در کانال‌های ۱۸۰ هزار ریال تا ۲۰۰ هزار ریال پیش‌بینی می‌کند. سناریو دوم بنا به اعتقاد برخی دیگر از صاحب‌نظران اقتصادی و فعالان اقتصادی تغییرات شگرفی در نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ صورت نمی‌گیرد و با برگشت آمریکا به برجام و افزایش صادرات نفت دولت ارز به بازار تریب نمی‌کند و دلار در کانال‌های ۲۵۰ تا ۳۰۰ هزار ریال با نوسانات زیاد باقی می‌ماند. سناریو سوم که از تحلیل تکنیکال پیروی می‌کند؛ نرخ ارز را در کانال‌های ۲۱۰ هزار ریال تا ۲۲۰ هزار ریال با نوسانات روزانه بین این دو کانال، پیش‌بینی می‌کند.

تا حرکات قیمت را بصورت نرم و هموارتر مشاهده کرد و نوبزه‌های قیمت را گرفت. در میانگین متحرک ساده، صرفاً میانگین یک سری طولانی از داده محاسبه می‌شود ولی میانگین متحرک نمایی به قیمت‌های اخیر در محاسبات بهای بیشتری می‌دهد. در جدول (۳)، ارزش نرخ ارز بر اساس اندیکاتورهای میانگین متحرک ساده و نمایی در بازه‌های زمانی مختلف محاسبه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود به دلیل رشد نرخ ارز در چند روز گذشته منتهی به ۲۶ اردیبهشت ۱۴۰۰، هر دو اندیکاتور ارزش بیشتری را نسبت به بازه ده‌روزه نشان می‌دهند. در دیگر بازه‌ها با توجه به صعودی بودن نرخ ارز، با افزایش طول بازه، متوسط ارزش دلار بیشتر شده و به نظر می‌رسد میانگین متحرک نمایی با توجه به بازار پر نوسان ارز در ایران، متوسط ارزش منطقی‌تری را نشان می‌دهد. در بازه‌های ۵ و ۱۰ روزه نرخ دلار به‌طور متوسط در کانال ۲۱۰ هزار ریال، در بازه‌های ۲۰ و ۳۰ روزه در کانال ۲۳۰ هزار ریال، در بازه‌های ۵۰ و ۱۰۰ روزه در کانال ۲۳۰ هزار